
GRAFER

Dagens plan:

- Minimale spenntrær
  - — Prim (Kapittel 9.5.1)
  - — Kruskal (Kapittel 9.5.2)
- Dybde-først søk (Kapittel 9.6.1)
  - — Løkkeleting
- Dobbeltsammenhengende grafer (Kapittel 9.6.2)
  - — Å finne ledd-noder (articulation points)

Minimalt spenntre

- Et minimalt spenntre for en **urettet** graf G er et tre bestående av kanter fra grafen, slik at alle nodene i G er forbundet til lavest mulig kostnad.
- Minimale spenntrær eksisterer bare for sammenhengende grafer.
- Generelt kan det finnes flere minimale spenntrær for samme graf.

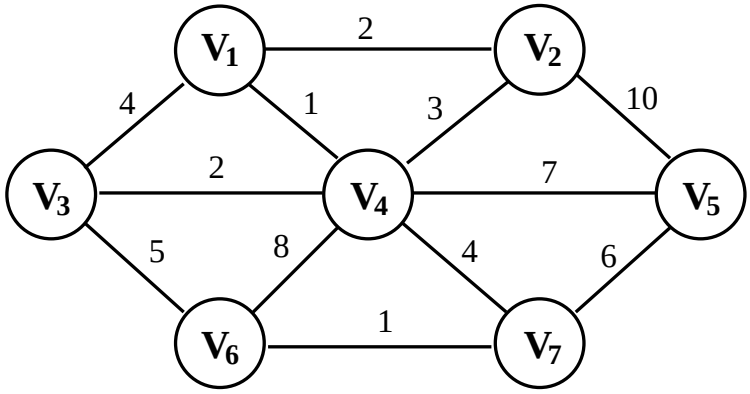

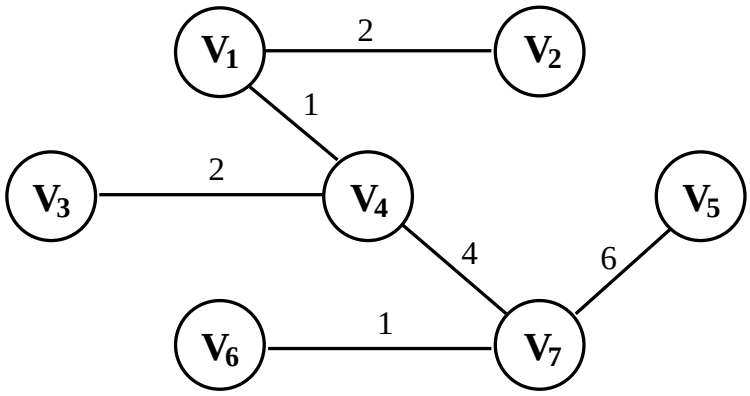

??? *Hvor mange kanter får spenntreet i det generelle tilfellet?*

Grådige algoritmer

- Prøver i hvert trinn å gjøre det som ser best ut der og da.
- Typisk eksempel: Gi vekslepenger
- Raske algoritmer, men kan ikke løse alle problemer:

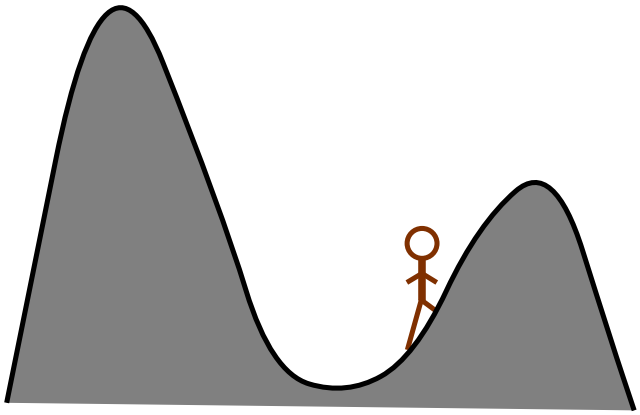

Finn det høyeste punktet!

Vi skal se på to ulike grådige algoritmer for å finne minimale spenntrær.

Prims algoritme

- Treet bygges opp trinnvis. I hvert trinn legges en kant (og dermed en tilhørende node) til treet.
- På ethvert tidspunkt har vi to typer noder: De som er med i treet, og de som ikke er det.
- Nye noder legges til ved å velge en kant (u, v) med **minst** vekt slik at u er med i treet, og v ikke er det.

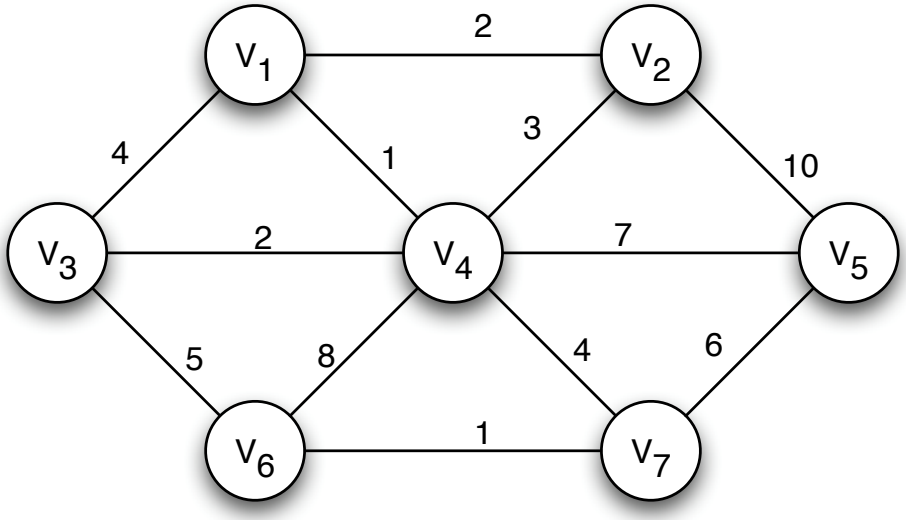

- Vi begynner med å velge en vilkårlig node. La oss begynne med v_1.

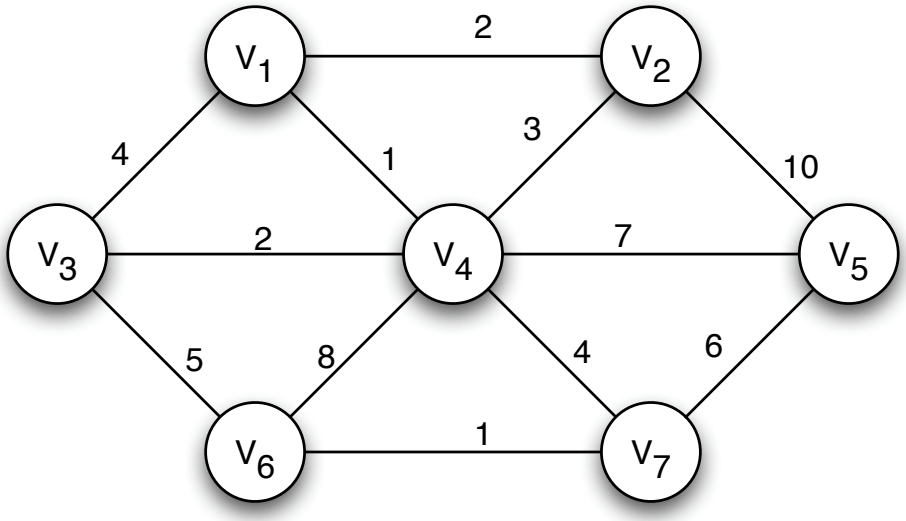

- Minste kant ut fra v_1 går til v_4, så vi legger den inn i spenntreet.

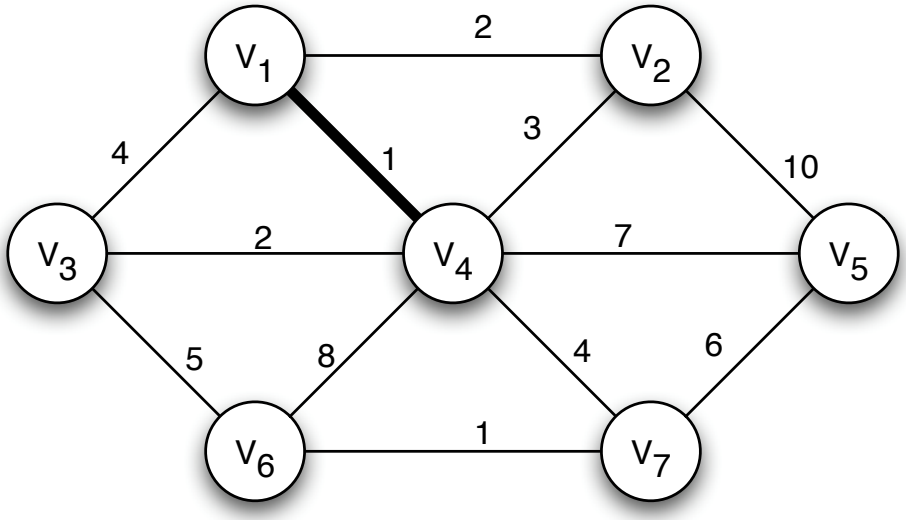

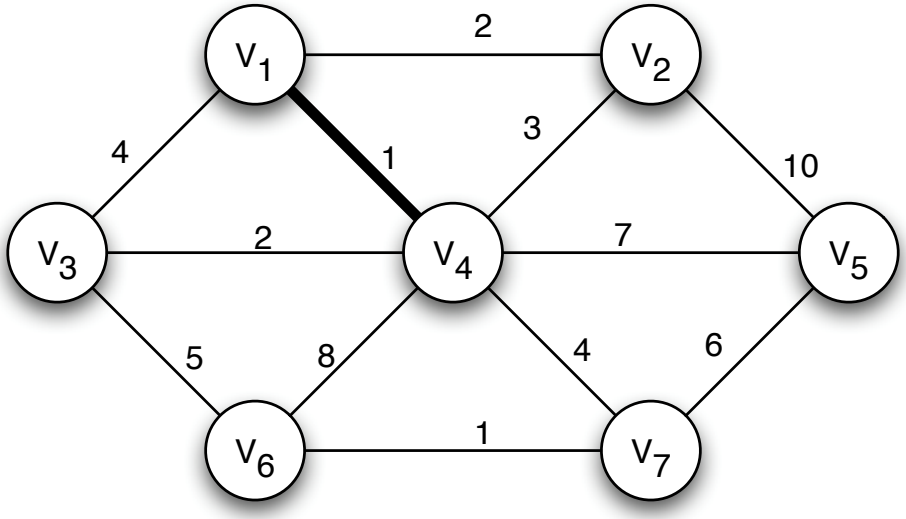

- Vi har nå to mulige forsettelser:
  - kanten fra v_1 til v_2,
  - eller kanten fra v_4 til v_3.
- Samme hvilken vi velger, vil den andre av dem bli neste kant, så vi legger dem begge inn i spenntreet.

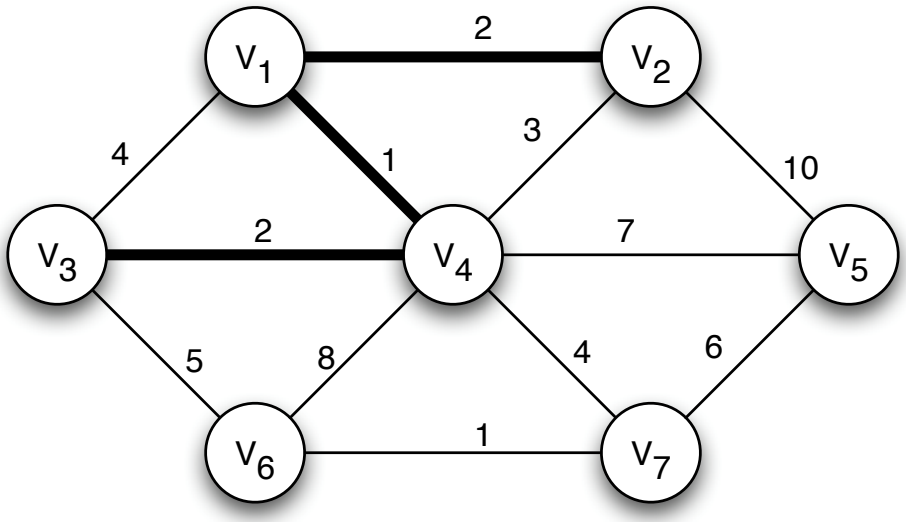

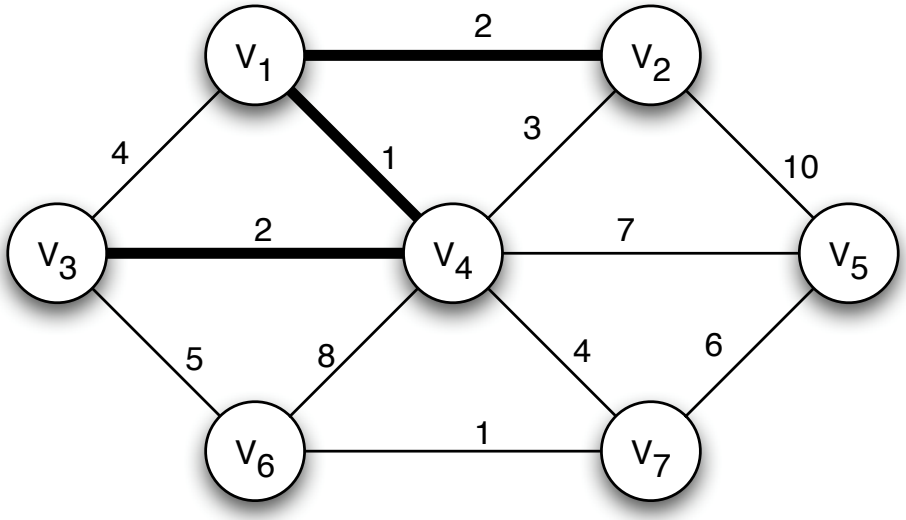

- Minste kant ut fra spenntreet går nå fra v_4 til v_7.
- Så får vi kanten fra v_7 til v_6.
- Endelig får vi kanten fra v_7 til v_5.
- Det ferdige spenntreet blir:

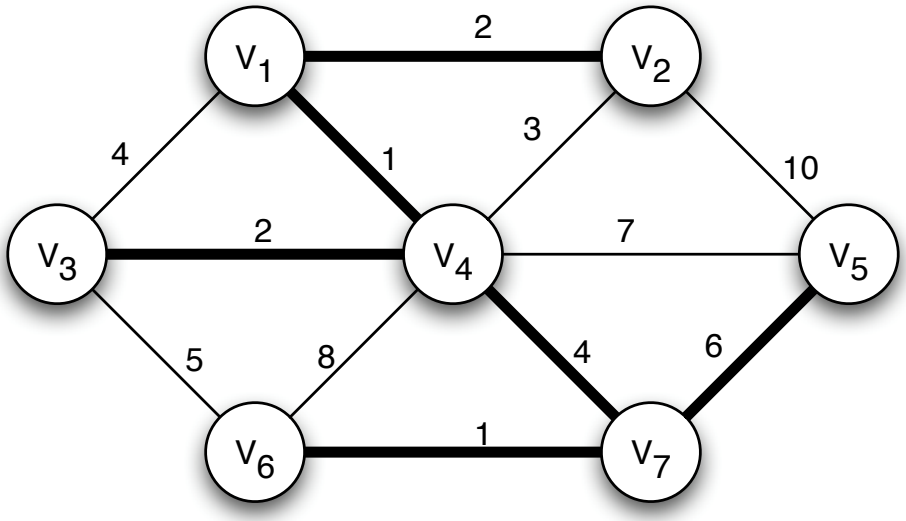

- Prims algoritme er essensielt lik Dijkstras algoritme for å finne korteste vei!
  - «avstanden» til en node v: den minste vekten til en kant som forbinder v med en **kjent** node.
- Husk at vi har urettede grafer, slik at hver kant befinner seg i **to** nabolister.
- Samme kjøretidsanalyse som for Dijkstra!

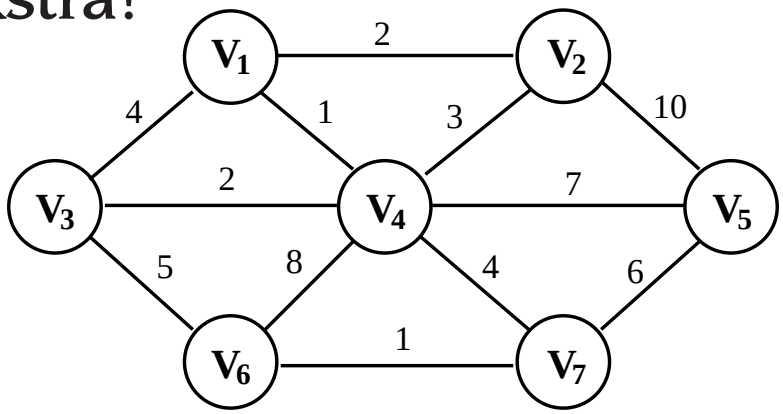

v	kjent	avstand	vei
v_1	F	0	0
v_2	F	∞	0
v_3	F	∞	0
v_4	F	∞	0
v_5	F	∞	0
v_6	F	∞	0
v_7	F	∞	0

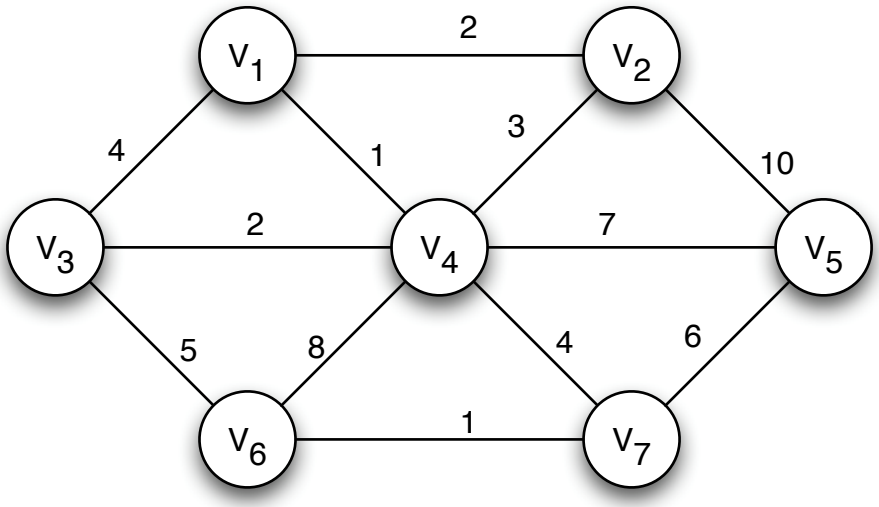

node	kjent	avst.	fra
V_1	F	0	0
V_2	F	oo	0
V_3	F	oo	0
V_4	F	oo	0
V_5	F	oo	0
V_6	F	oo	0
V_7	F	oo	0

Initialtilstanden

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	F	2	V_1
V_3	F	4	V_1
V_4	F	1	V_1
V_5	F	oo	0
V_6	F	oo	0
V_7	F	oo	0

V_1 er lagt inn

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	F	2	V_1
V_3	F	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	F	7	V_4
V_6	F	8	V_4
V_7	F	4	V_4

V_4 er lagt inn

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	T	2	V_1
V_3	F	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	F	7	V_4
V_6	F	8	V_4
V_7	F	4	V_4

V_2 er lagt inn

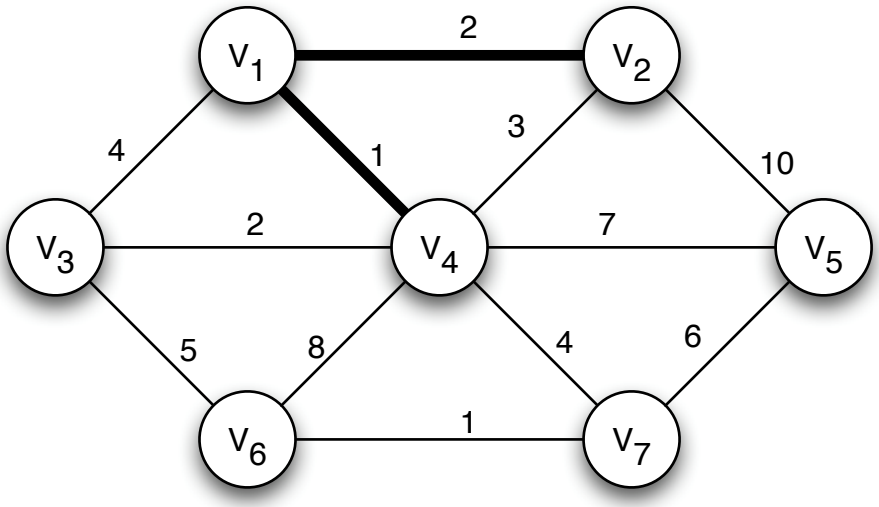

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	T	2	V_1
V_3	T	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	F	7	V_4
V_6	F	5	V_3
V_7	F	4	V_4

V_3 er lagt inn

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	T	2	V_1
V_3	T	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	F	6	V_7
V_6	F	1	V_7
V_7	T	4	V_4

V_7 er lagt inn

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	T	2	V_1
V_3	T	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	F	6	V_7
V_6	T	1	V_7
V_7	T	4	V_4

V_6 er lagt inn

node	kjent	avst.	fra
V_1	T	0	0
V_2	T	2	V_1
V_3	T	2	V_4
V_4	T	1	V_1
V_5	T	6	V_7
V_6	T	1	V_7
V_7	T	4	V_4

V_5 er lagt inn. Ferdig!

Hvorfor virker Prim?

Løkke-lemmaet:

Anta at U er et spenntre for en graf, og at kanten e ikke er med i treet U.
Om vi legger kanten e til treet U, vil det dannes en entydig bestemt enkel løkke.
Hvis, og bare hvis, vi fjerner en vilkårlig kant i denne løkken, vil vi igjen ha et spenntre for grafen.

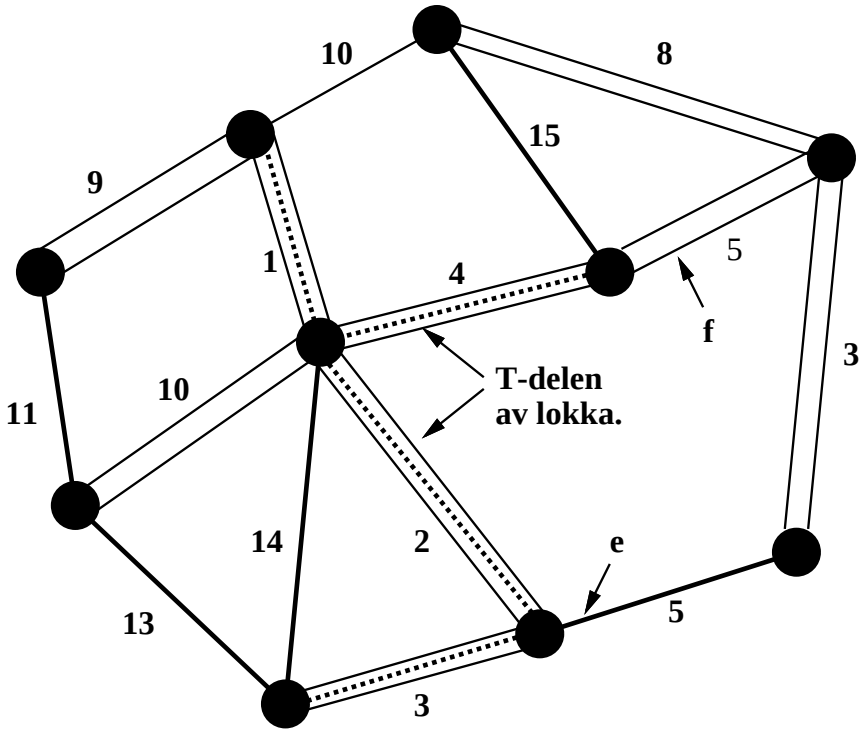

Prim-invarianten:

Det treet T som dannes av de kantene (og deres endenoder) vi til nå har plukket ut, er slik at det finnes et minimalt spenntre U for grafen som inneholder (alle kantene i) T.

Kruskals algoritme

- Ser på kantene en etter en, sortert etter minst vekt:
  - En kant aksepteres hvis den ikke fører til noen løkke.
- Kruskals algoritme opprettholder dermed en skog, (en **samling** trær):
  - Initielt: $|V|$ trær med en node hver.
  - Legger til en kant: To trær slås sammen.
  - Ved terminering: Bare ett tre.
- Bruker disjunkte sett (kapittel 8):
  - Invariant: To noder tilhører samme sett hviss de er sammenhengende i den nåværende spenn-skogen.
  - Å velge en kant (u, v) tilsvarer å gjøre en union på u og v.
- Sorteringen av kantene gjøres mest effektivt ved å bruke en prioritetskø. Gjentatte **deleteMin** gir da kantene i den rekkefølgen de skal testes.

Dybde-først søk

- Generalisering av prefiks traversering for trær.
- Vi starter i en node v og traverserer rekursivt alle nabonodene.
- Rekursjonen gjør at vi undersøker alle noder som kan nåes fra første etterfølger til v, før vi undersøker neste etterfølger til v.
- For en vilkårlig graf må vi passe på å unngå løkker:
  - Markerer nodene som besøkt etterhvert som de behandles, og kaller rekursivt videre bare for umerkede noder.

```
void dybdeFørstSøk(Node v) {
    v.merke = true;
    for < hver nabo w til v > {
        if (!w.merke) {
            dybdeFørstSøk(w);
        }
    }
}
```

Midtveis i en dybde-først traversering ser kanskje kjeden av rekursive metodekall og besøkt-merkene i nodene slik ut:

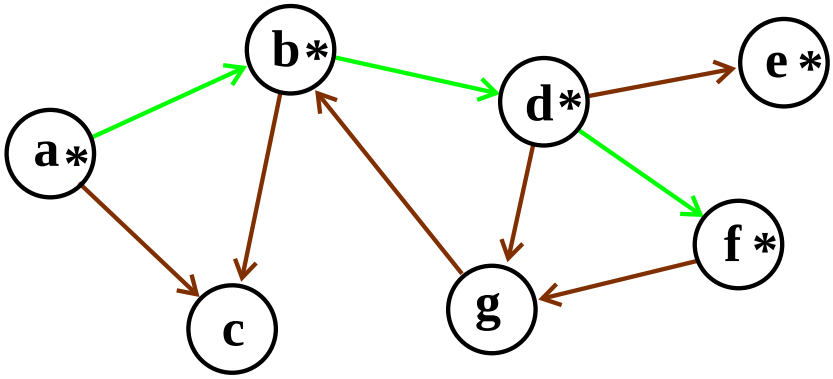

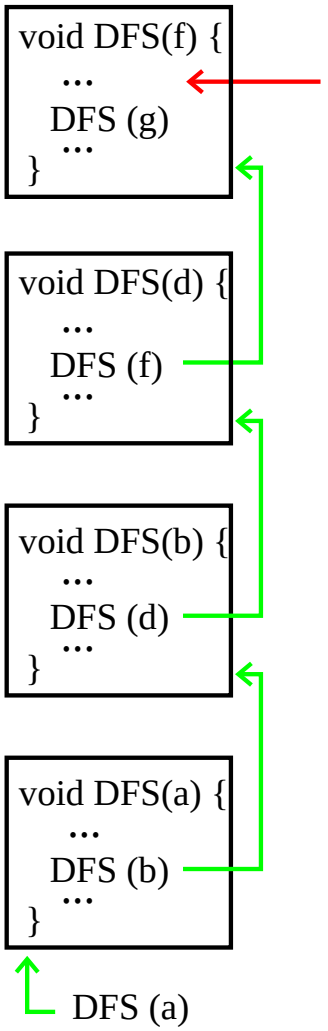

- Noder merket '*' er besøkte.
- Node e er allerede behandlet ferdig.
- Nå behandles node f
- Den kommer til å kalle DFS(g)
- DFS(g) har ingen ikke-besøkte etterfølgere.
- Dermed må algoritmen "trekke seg tilbake".
- Først i DFS(b) finnes det en ikke-besøkt etterfølger.

Er grafen sammenhengende?

Hvis grafen ikke er sammenhengende, kan vi foreta nye dybde-først søk fra noder som ikke er besøkte, inntil alle nodene er behandlet.

- En urettet graf er sammenhengende hvis og bare hvis et dybde-først søk som starter i en tilfeldig node, besøker alle nodene i grafen.

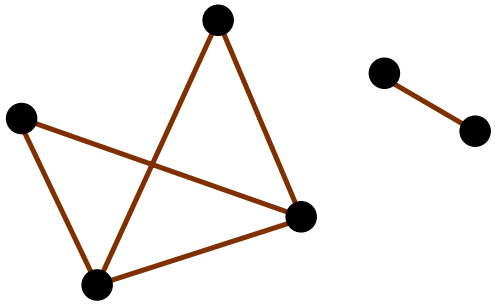

- En rettet graf er (sterkt) sammenhengende hvis og bare hvis vi fra hver eneste node v klarer å besøke alle de andre nodene i grafen ved et dybde-først søk fra v.

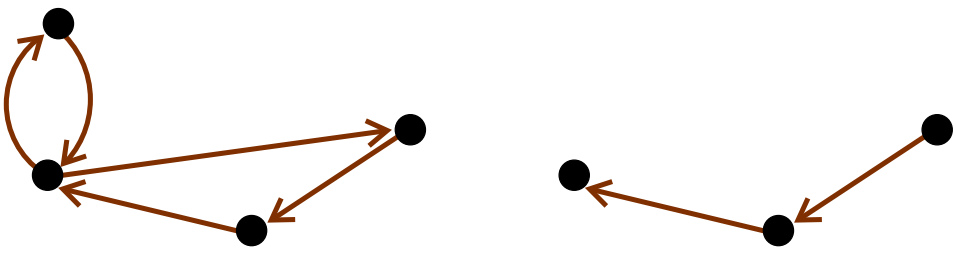

Løkkeleting

- Vi kan bruke dybde-først søk til å sjekke om en graf har løkker.
- Vi trenger da tre verdier til tilstandsvariablen:
  usett, igang og ferdig (besøkt).

```
void løkkeLet(Node v) {
    if (v.tilstand == igang) {
        < Løkke er funnet >
    } else if (v.tilstand == usett) {
        v.tilstand = igang;
        for < hver nabo w til v > {
            løkkeLet(w);
        }
        v.tilstand = ferdig;
    }
}
```

- Metoden bygger på at de nodene der kall er i gang, alltid ligger på en rett vei fra startnoden.
- Må passe på å gjøre nye startkall inntil metoden er kalt i alle nodene.
- Vil alltid finne en løkke dersom det eksisterer en!

- Metoden for løkkeleting kan også gi oss en topologisk sortering (med nodene skrevet ut i omvendt rekkefølge) dersom grafen ikke har løkker.
- Det får vi til ved å skrive ut noden like før vi trekker oss tilbake (idet vi er ferdig med kallet).
- Dette er riktig tidspunkt å skrive ut noden fordi:
  - Vi har sjekket alle etterfølgerne til noden.
  - Disse var enten usette (og da har vi skrevet dem ut i det vi trakk oss tilbake fra dem), eller ferdige (og da var de skrevet ut tidligere).

  Dersom vi fant en node som var igang, har vi funnet en løkke ...

Dobbeltsammenheng (biconnectivity)

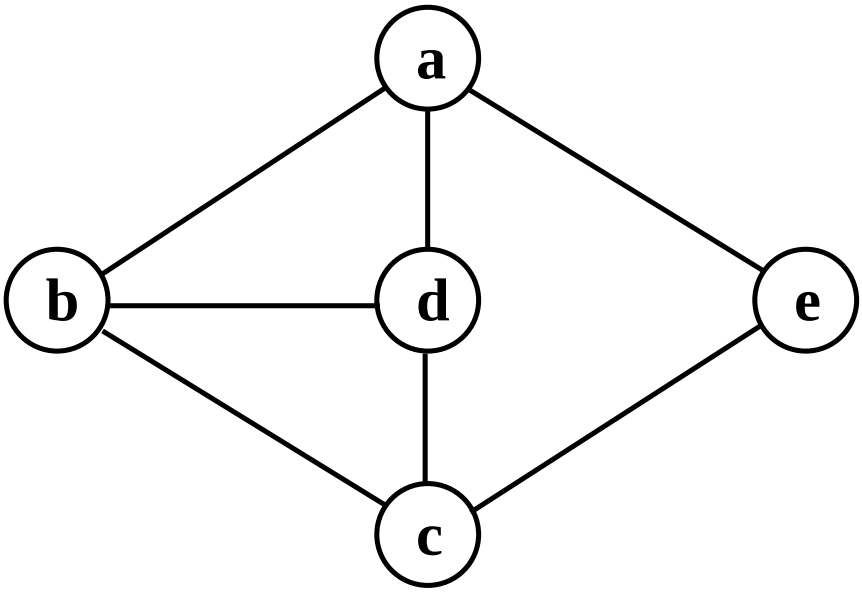

Figur 9.60, side 326 i MAW

En *dobbeltsammenhengende graf* er en graf som fortsatt er sammenhengende selv om en vilkårlig node blir fjernet fra grafen.

Dette er en viktig egenskap i mange nettverk (som strøm- , vei- , data- og internett)

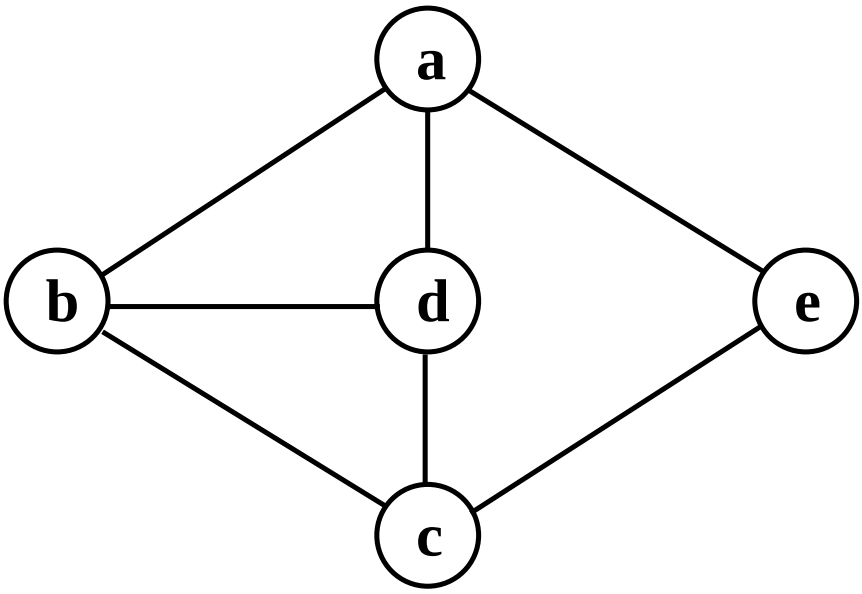

En dybde-først traversering av denne grafen i leksikografisk ordning ser slik ut:

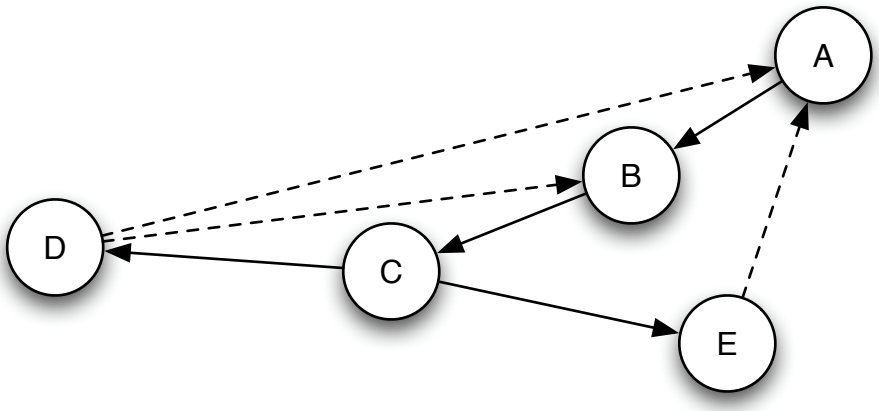

Heltrukne linjer viser vanlige rekursive kall. De danner et spenntre for grafen.

Stiplede linjer viser «bakoverkall», dvs. forsøk på kall av merkede noder. Disse kalles *bakoverkanter* i grafen.

Sammenhengende grafer som ikke er dobbeltsammenhengende, må ha minst en «ledd-node» (“articulation point”), dvs. en node vi ikke kan fjerne uten å gjøre grafen ikke-sammenhengende.

Eksempel (fig. 9.62 i MAW):

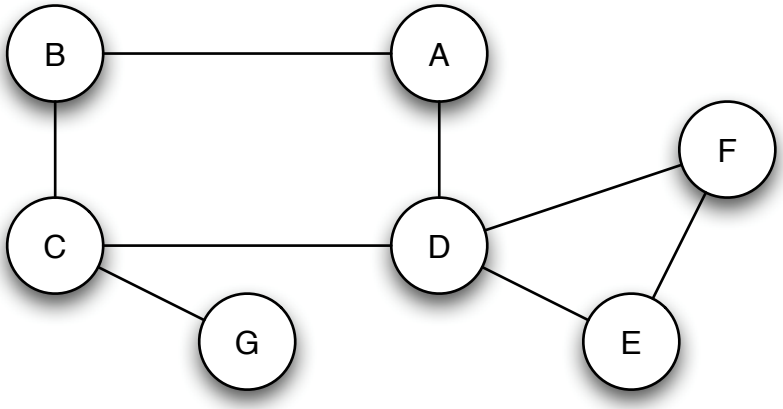

Her har vi to ledd-noder: C og D.

Vi ser at ved å fjerne C mister G sin forbindelse til grafen, og ved å fjerne D, får vi to sammenhengskomponenter, $\{A, B, C, G\}$ og $\{E, F\}$.

Algoritme for å finne ledd-noder

Forutsetning:
Vi har en sammenhengende graf G.

- Gjør et dybde-først søk i G og gi hver node v et besøksnummer $Nr(v)$ (prefix-ordning).

  Vi har nå et spenntre T for G (med bakoverkanter) hvor $Nr(v)$ øker når vi går nedover i T.

- For hver node v i T definerer vi $Lav(v)$ som den lavest nummererte node som kan nåes fra v ved å gå null eller flere kanter utover i T og til slutt muligens tilbake langs én bakoverkant.

  Mer presist er $Lav(v)$ definert som minimum av

  — $Nr(v)$

  — Minste $Nr(w)$ der (v, w) er bakoverkant i T (dvs. en kant i $G \setminus T$)

  — Minste $Lav(w)$ der (v, w) er kant i T

  Merk at idet vi er ferdig med v, kjenner vi $Lav(v)$ slik at vi får merket nodene med $Lav(v)$ i postfix-orden.

- Ledd-nodene kan nå leses ut av verdiene av $Nr(v)$ og $Lav(v)$ i nodene i T

  Vi har to tilfeller:

  — Rotnoden er en ledd-node hvis, og bare hvis, den har mer enn ett barn.

  — Øvrige noder v er ledd-noder hvis, og bare hvis, v har et barn w med $Lav(w) \geq Nr(v)$.

  Rotnoden tilfredsstiller alltid det andre kriteriet, så den må behandles spesielt.

Merk at vi bare trenger én traversering for å utføre hele algoritmen, så tidsordenen blir $\mathcal{O}(|V| + |E|)$.

Eksemplet på neste lysark viser hvordan og hvorfor algoritmen virker.

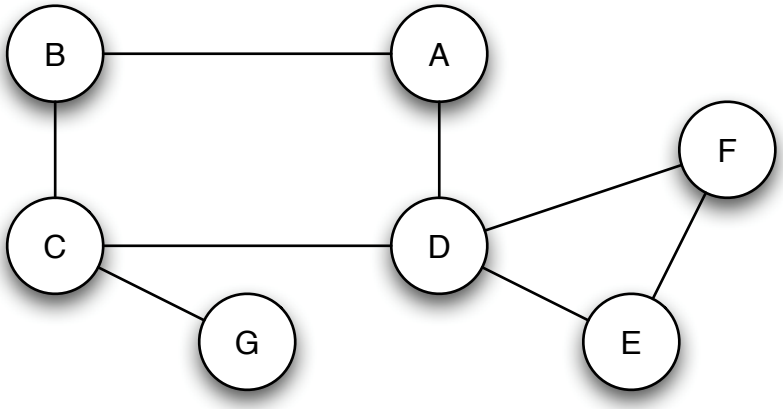

Vi utfører algoritmen og merker hver node v med $Nr(v)/Lav(v)$

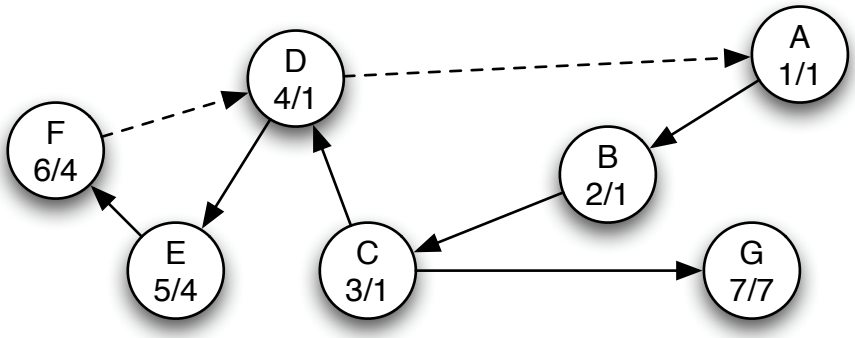

Vi ser på de to tilfellene:

- Hvis roten har flere barn, kan vi ikke fjerne roten uten å splitte grafen.
- Vi ser at node D har et barn E med $Lav(E) \geq Nr(D)$. Det betyr at vi ikke kan komme fra E til noen node v med lavere nummer enn D uten å gå gjennom D. Altså er D en ledd-node.

Se også figur 9.64 i MAW.